

להני יומי במגילה! והיינו דמבעיא לך, היכא רמיזא בקרא דתקיננו האי מלתא?

אמר רב שמן בר אבא אמר רבי יוחנן: אמר קרא "לקיים את ימי הפורים"²³ האלה בזמניהם". ולשון "זמניהם" משמע, דזמנים הרבה תקנו להם.

ומקשינן: מנלן למילף חמשה זמנים, דילמא האי "בזמניהם" מיבעיא ליה לגופיה, לי"ד וט"ו המפורשים בקרא, שיקיימו בהם את מצוות הפורים?

ומבארין: אי לגופיה אתא, אם כן לימא

ותקנו את שמחת פורים וקריאת המגילה — תקנינהו, שיהא אפשר לקרות בהם,

דאי סלקא דעתך, דאנשי כנסת הגדולה, ארבעה עשר וחמשה עשר בלבד תקוה, ליכא למימר הכי, דמי אתו רבנן שאחריהם ועקרי תקנתא דתקיננו אנשי כנסת הגדולה, והתירו לבני הכפרים לקרות בימים אחרים? והתנן: אין בית דין יכול לבטל דברי בית דין חבירו²⁰, אלא אם כן הוא גדול ממנו [מבית דין חבירו] — בחכמה ובמנין?^{21 22}

אלא פשיטא, כולחו, כל ימי הקריאה, אנשי כנסת הגדולה תקיננו. ואם כן, ודאי רמזינהו

שאחר אנשי כנסת הגדולה — לא קם ב"ד כמותם. [והרשב"א כתב, דחד מתרי נקט]. והך קשיא ליה להריטב"א, משום דס"ל כשיטת הראב"ד [פ"ב מהל' ממרים ה"ב], דדבר שפשט בכל ישראל — א"א לבטלו. אבל הרמב"ם כתב, דרק דבר שהוא סיג לתורה, ופשט איסורו בכל ישראל — אינו בטל.

23. ימים אלו נקראים "פורים" — ע"ש הפור שהפיל המן, כדאיתא במגילה [ט' כ"ו]: "על כן קראו לימים האלה פורים על שם הפור וגו'". אלא שצריך להבין, אמאי נקראו "פורים", לשון רבים, ולא "פור"?

וביאר בעל מדרש שמואל [מהר"ש די אוהידא, בפירושו על המגילה. פרק ג' פסוק ז']. ועיי' עוד להלן, פרק ט' פסוק כ"ו], עפ"י מה דאיתא במדרש [אסתר רבה פ"ז, ובעוד מדרשים], שהמן הפיל פור על ימי השבוע — ולא עלתה לו. כי כל יום ויום קטרג לפניו, כדאיתא התם. וא"כ, אם לא היה מפיל כי אם את הפור הראשון, בודאי לא היה נכנס לתגר זה. ורק ע"י שמלאו לבו להפיל גורל שני על החדשים — ועלתה לו, בזה נתפתה. לכן קראו

מגילה היה עפ"י רוח"ק. אלא ע"כ, דתקנת ב"ד היתה, אלא דע"י רוח"ק, נצטוו ב"ד שבאותו הדור לתקן תקנה לקרותה.

20. ואף דיכולין לעקור אפילו דבר תורה בשב ואל תעשה, היינו דווקא לאסור ולעשות סייג. אבל אינם יכולים לתקן דבר חדש. שפת אמת.

21. כתב הרמב"ם [הלכות ממרים פ"ב ה"ב]: "והיאך יהיו גדולים מהם במנין, הואיל וכל בית דין ובית דין של שבעים ואחד הוא? זה מנין חכמי הדור, שהסכימו וקבלו הדבר שאמרו בית דין הגדול, ולא חלקו בו". וכ"כ הסמ"ג [עשין קי"א].

ועיי' בש"ך [בפלפול בהנהגת איסור והיתר, בסוף סי' רמ"ב], שהביא, שהראב"ד כתב בריש עדיות, דהך "במנין" — היינו שגדולים מהם בשנים.

22. כתב הריטב"א, דבדין הוא דהוה מצי להקשות, דאפילו ב"ד גדול מן הראשון, לא מצי לבטולי תקנה, כיון שפשטה התקנה בכל ישראל. ולא הקשה הש"ס הכי, משום דפשיטא לך,